

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 28 grudnia 2022 r.

Pozycja 231

POSTANOWIENIE z dnia 7 września 2022 r. Sygn. akt Ts 140/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bogdan Świączkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej z siedzibą w S. o zbadanie zgodności:

art. 62d ust. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2412, ze zm.) w związku z art. 58 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1154, ze zm.) oraz art. 189 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575) z art. 2, art. 45, art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 25 września 2020 r. (data nadania) Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa z siedzibą w S. (dalej: skarżąca) wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Umową z 15 kwietnia 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego (dalej: KNF), działając na podstawie art. 62d ust. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2412, ze zm.; dalej: ustawa o skok), zleciła firmie [...] Sp. z o.o. powtórne badanie sprawozdania finansowego skarżącej za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2014 r. Komisja Nadzoru Finansowego 19 lipca 2016 r. zawiadomiła skarżącą o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie ustanowienia zarządcy komisarycznego, a 4 sierpnia 2016 r. wystąpiła o zwrot poniesionych kosztów badania sprawozdania finansowego za rok 2014. W związku z tym skarżąca 20 września 2016 r. wniosła do sądu cywilnego o ustalenie nieważności tej umowy.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 5 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) oddalił powództwo skarżącej podnosząc, że skarżąca nie wykazała, by ważność umowy z 15 kwietnia 2016 r. oddziaływała na sferę jej praw, z czego można by wnioskować o konieczności stwierdzenia nieważności umowy. Sąd uznał następnie, że brak jest interesu prawnego skarżącej, będącym zgodnie z art. 189 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego

(Dz. U. z 2020 r. poz. 1575; dalej: k.p.c.) jedną z przesłanek (obok ustalenia istnienia lub nieistnienia danego stosunku prawnego lub prawa) uwzględnienia wniesionego powództwa. Z tych przyczyn sąd doszedł do przekonania, iż powództwo skarżącej należy oddalić.

Skarżąca złożyła apelację od powyższego wyroku, podnosząc zarzut naruszenia art. 189 k.p.c. Sąd Apelacyjny w W. w wyroku z 5 czerwca 2019 r. (sygn. akt [...]) oddalił apelację, uznając ją w świetle art. 189 k.p.c. za nieuzasadnioną.

Sąd Najwyższy postanowieniem z 28 maja 2020 r. (sygn. akt [...]) odmówił przyjęcia złożonej przez skarżącą skargi kasacyjnej. Uznał, że we wniesionej skardze nie wykazano żadnej z okoliczności wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. (istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów budzących wątpliwości, zachodzi nieważność postępowania etc.).

W skardze konstytucyjnej skarżąca wniosła o uznanie art. 62d ust. 2 ustawy o skok w związku z art. 58 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1154, ze zm.) i art. 189 k.p.c. za niekonstytucyjne w zakresie, w jakim uniemożliwiają skarżącej poddanie czynności prawnej (umowy pomiędzy KNF a biegłym rewidentem o powtórne badanie sprawozdania finansowego skarżącej) sprawiedliwej i jawnej ocenie, bez nieuzasadnionej zwłoki, przez właściwy niezależny bezstronny i niezawisły sąd – odmawiając jej interesu prawnego w wytoczeniu powództwa w powyższym zakresie.

Zwróciła się również o zwrot kosztów postępowania przed Trybunałem na podstawie art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393).

Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 21 stycznia 2021 r. (doręczonym 27 stycznia 2021 r.) skarżąca została wezwana do usunięcia braku formalnego skargi przez doręczenie trzech odpisów skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami. Skarżąca wykonała zarządzenie Prezesa TK doręczając żądane odpisy oraz załączniki wraz z pismem z 1 lutego 2021 r. (data nadania).

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 21 marca 2022 r. (doręczonym 29 marca 2022 r.) wezwał skarżącą do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) wyjaśnienie, które z zapadłych w sprawie orzeczeń skarżąca wskazuje jako rozstrzygnięcie ostateczne w rozumieniu art. 79 Konstytucji; 2) przedłożenie pełnomocnictwa szczególnego jednoznacznie wskazującego ostateczne orzeczenie, w związku z którym wystąpiono ze skargą konstytucyjną; 3) wskazanie, które konstytucyjne wolności i prawa, wynikające ze wskazanych w skardze przepisów Konstytucji, zostały naruszone, i w jaki sposób, przez zakwestionowane w skardze konstytucyjnej przepisy, a także uzasadnienie powyższych zarzutów z powołaniem argumentów lub dowodów na ich poparcie. Skarżąca odniosła się do powyższego pismem z 5 kwietnia 2022 r. (data nadania).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie uzależnione zostało od spełnienia przez skarżącego szeregu przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i przepisów ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

2. Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Trybunału wyczerpanie drogi prawnej w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK oznacza skorzystanie z przysługujących skarżącemu zwyczajnych środków odwoławczych, natomiast wystąpienie ze środkami o charakterze nadzwyczajnym nie ma wpływu na bieg terminu do złożenia skargi konstytucyjnej (zob. postanowienie pełnego składu TK z 9 grudnia 2008 r. sygn. SK 94/06, OTK ZU nr 10/A/2008, poz. 185, postanowienie TK z 2 listopada 2018 r., sygn. Ts 34/18,

OTK ZU B/2019, poz. 36). Dopiero jeśli skarżący wniesie nadzwyczajny środek zaskarżenia (np. skargę kasacyjną w postępowaniu cywilnym), Trybunał może – na podstawie art. 78 u.o.t.p.TK – zawiesić postępowanie do czasu rozpoznania tego środka. Nie jest przy tym wykluczone, by Trybunał uznał za ostateczne w rozumieniu art. 79 Konstytucji orzeczenie zapadłe w wyniku wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia, o ile zarzuty sformułowane przez skarżącego odnoszą się do przepisów zastosowanych w tym postępowaniu (zob. wyroki z: 16 stycznia 2006 r. sygn. SK 30/05, OTK ZU nr 1/A/2006, poz. 2; 30 maja 2007 r., sygn. SK 68/06, OTK ZU nr 6/A/2007, poz. 53). Jest to skutkiem wymogu powiązania w skardze konstytucyjnej osobistego i bezpośredniego naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw z przepisem zastosowanym w postępowaniu, z którego skarga wynika (art. 79 Konstytucji i art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK).

Skarżąca wiąże naruszenie jej wolności lub praw konstytucyjnych z przepisami, w oparciu o które odmówiono jej uprawnienia do skutecznego złożenia powództwa w przedmiocie poddania ocenie czynności prawnej polegającej na zawarciu umowy między Komisją Nadzoru Finansowego (dalej: KNF) a biegłym rewidentem o powtórne badanie sprawozdania finansowego skarżącej. Jak wynika z uzasadnienia skargi konstytucyjnej oraz przesłanych kopii akt sądowych, w powyższym zakresie przesądzono w postępowaniu cywilnym, w którym zapadł wyrok Sądu Okręgowego w W. z 5 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]), oddalający powództwo skarżącej oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z 5 czerwca 2019 r. (sygn. akt [...]; dalej: wyrok Sądu Apelacyjnego), oddalający apelację. W związku z powyższym w niniejszej sprawie za ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 79 Konstytucji uznać należy wyrok Sądu Apelacyjnego, nie zaś – jak uznała skarżąca – postanowienie Sądu Najwyższego z 28 maja 2020 r. (sygn. akt [...]; dalej: postanowienie Sądu Najwyższego), którym odmówiono przyjęcia złożonej przez skarżącą skargi kasacyjnej.

Skoro sytuacja prawna skarżącej została ukształtowana orzeczeniem sądu cywilnego drugiej instancji, termin do wniesienia skargi konstytucyjnej rozpoczyna bieg wraz z doręczeniem skarżącemu prawomocnego orzeczenia wydanego przez sąd odwoławczy. Skargę wniesiono do Trybunału Konstytucyjnego 25 września 2020 r. (data nadania). Wyrok Sądu Apelacyjnego, kształtujący w sposób ostateczny prawa i wolności skarżącej w zakresie, którego dotyczy zaskarżenie, doręczono jej przed 25 czerwca 2020 r. W związku z tym skarga konstytucyjna wniesiona została po upływie trzech miesięcy, licząc od dnia doręczenia skarżącej wyroku Sądu Apelacyjnego, a więc z przekroczeniem terminu określonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Powyższa okoliczność – w myśl art. 61 ust. 4 pkt 1 stanowi samodzielną podstawę odmowy nadania analizowanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

3. Należy podkreślić, że w przedstawionych Trybunałowi pismach (skarga konstytucyjna oraz pismo z 5 kwietnia 2022 r.) zawarto przede wszystkim argumentację na poparcie żądań podnoszonych w postępowaniach sądowych zawisłych pomiędzy skarżącą a KNF, co ma znamiona potraktowania postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym jako kolejnego etapu rozstrzygania przedmiotu sporu sądowego skarżącej. Skarga nie spełnia w tym zakresie wymogów formalnych z art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK, co jest podstawą odmowy nadania jej dalszego biegu w oparciu o art. 61 ust. 4 pkt 1. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że nie jest sądem faktów i ocena orzeczeń zapadłych w sprawie skarżącego nie leży w granicach jego kompetencji (zob. m.in. postanowienie pełnego składu TK z 7 maja 2008 r., sygn. SK 14/06, OTK ZU nr 4/A/2008, poz. 66).

4. Trybunał zauważa, że nadesłane przez skarżącą pełnomocnictwo, określające zakres zaskarżenia oraz postępowanie sądowe, z którego wynika złożona skarga konstytucyjna, zostało udzielone dopiero 4 kwietnia 2022 r., tj. po dacie wyznaczającej termin do złożenia skargi konstytucyjnej. Tym samym nie sposób stwierdzić, że pełnomocnik, który sporządził,

podpisał i przekazał skargę konstytucyjną do Trybunału Konstytucyjnego miał w chwili dokonywania tych czynności stosowne upoważnienie. Trzeba podnieść, że udzielenie pełnomocnictwa do złożenia skargi konstytucyjnej ze skutkiem wstecznym bądź potwierdzanie tej czynności jako dokonanej przez nienależycie umocowanego pełnomocnika naruszałoby bezwzględny obowiązek zastępowania skarżącego przez adwokata lub radcę prawnego, przewidziany w art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK (zob. postanowienia z: 6 lutego 2020 r., sygn. Ts 125/18, OTK ZU B/2020, poz. 302; 21 maja 2018 r., sygn. Ts 242/16, OTK ZU B/2018 poz. 112; por. na gruncie postępowania cywilnego postanowienie Sądu Najwyższego z 3 lipca 2008 r., sygn. akt IV CZ 47/08, Lex 637708 oraz uchwałę Sądu Najwyższego wydaną w składzie 7 sędziów z 23 stycznia 2009 r., sygn. akt III CZP 118/08, Lex 470691).

W konsekwencji ocenić należy, że skarżąca nie usunęła prawidłowo braku formalnego skargi wskazanego w pkt 2 zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 21 marca 2022 r., co zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK stanowi samodzielną przesłankę odmowy nadania skardze dalszego biegu.

Mając powyższe na względzie Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK, postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.